

CONFERÈNCIA ARTUR MAS

***"SUPERAR LA
CRISI, AIXECAR
CATALUNYA"***

Palau de Congressos de Catalunya, 16 de març de 2009

No cal fer enquestes. Només cal sortir cada dia al carrer i voler parlar amb tothom per adonar-se que avui la nostra societat està vivint uns moments de preocupació molt intensa. La crisi econòmica i les seves conseqüències individuals i col·lectives han esdevingut la inquietud central dels catalans. I davant d'aquesta inquietud demanen i necessiten, demanem i necessitem, entendre què passa i trobar camins de sortida. Una part d'aquesta demanda de diagnòstic, però també de teràpia, la fan els ciutadans al món polític, i és la nostra obligació escoltar-los i respondre'ls. És el que vull fer avui aquí. Amb tota la humilitat, però també amb tot el sentit de la responsabilitat que crec que ha de tenir una persona i una organització que aspira a governar.

Un reconegut economista del segle XX va dir en una ocasió: "hi ha dos tipus d'economistes: els que no en tenim ni idea, i els que no saben ni això". Aquest pensament, resulta aplicable a moltes altres disciplines de la vida diària, inclosa la política. Com John K. Galbraith, jo aspiro a formar part del primer grup, és a dir, d'aquells que com a mínim saben que no saben res.

Començo la meva intervenció d'aquesta manera ben modesta per fer entendre que la complexitat del que està passant en el món i a casa nostra supera de molt la capacitat de qualsevol organització, partit o persona per trobar solucions ràpides i miraculoses. El que pretenc, doncs, és oferir una visió de com hem d'encarar la situació de crisi que vivim tot recordant, això sí, que etimològicament la paraula crisi significa canvi. És a dir, oportunitats. El que està per veure és si la humanitat, i a una escala més petita Catalunya, sabrem aprofitar aquestes oportunitats per fer un canvi en positiu.

Pel que fa a nosaltres, el títol de la meva intervenció constitueix tota una declaració d'intencions: superar la crisi, aixecar Catalunya. Ambdues coses són necessàries, i per tant les hem de fer possibles. Faig meva, en aquest sentit, la definició de la política amb la que

sempre m'he identificat més: "política és fer possible allò que és necessari". Doncs bé, ara és absolutament necessari superar la crisi i aixecar Catalunya. Ho podem fer i ho farem; sobretot si sabem canalitzar les energies del país en la direcció correcta.

Abans d'entrar en la part central del que us vull dir, permeteu-me que faci una darrera consideració introductòria. En aquestes darreres setmanes persones de bon criteri m'han aconsellat que no fes aquesta conferència. L'argument era ben clar: ¿per què hem d'assumir el risc de ficar-nos en un terreny relliscós com és la crisi, si estem a l'oposició i les enquestes ens somriuen? Que siguin els que manen i tenen tot el poder els que donin la cara i assumeixin el cost de dir les coses pel seu nom i de fer el què cal fer, perquè són ells els que disposen dels instruments per actuar.

L'argument és legítim, però no és convenient. No encaixa amb una formació política, la nostra, que aspira a liderar el destí de Catalunya en els propers anys. Davant del dubte, vaig recordar una definició del President nordamericà Theodore Roosevelt: la millor cosa que pots fer és encertar; la segona millor cosa, equivocar-te; la pitjor, no fer res.

Convergència i Unió té una llarga i acreditada trajectòria en el camp de la política aplicada a l'economia productiva. Ara no és el moment d'amagar-se sinó de posar al servei de la societat tot aquest capital polític acumulat junt amb les idees noves que ens calen per als nous temps. És precisament el que estem fent tant a Catalunya com a Madrid, d'una manera especialment intensa en els darrers mesos.

Comencem, doncs, amb dues afirmacions que em semblen imprescindibles:

- **primera:** l'economia d'un país, per bé i per mal, té molt a veure amb l'estat d'ànim de les persones, empreses i institucions que el componen. La suma de milions de decisions individuals acaba conformant el tot. És evident que en un món

global tot país, gran o petit, està sotmès a condicionants externs, alguns d'ells molt poderosos. No és menys cert, però, que cadascú de nosaltres és també responsable del que passa ara i del que passarà en el futur. No dic que tothom sigui igualment responsable, però sí que tothom, sense excepció, s'ha de sentir protagonista del destí de la societat a la que pertany. Tot el que fem, encara que no ens ho sembli, és important. No som espectadors, sinó actors del nostre propi destí. Ho podríem resumir així: **si sumem, podem. Si Catalunya suma, pot.** I Catalunya no és un marc teòric, sinó que som tots nosaltres. Els 7,5 milions de catalans.

- **segona afirmació:** superar una crisi dura com la que tenim a sobre i aixecar un país no és feina de gestors sinó de governants. No es tracta d'administrar el dia a dia, cal lideratge. És a dir, cal visió, coratge, iniciativa, assumpció de risc, reconeixement dels errors, i humilitat per rectificar sempre que calgui i escoltant a qui calgui, encara que sigui el nostre adversari o el nostre competidor.

Encara que ho pugui semblar, aquesta afirmació no pretén subratllar les mancances, en aquest sentit, dels actuals governs de Catalunya i d'Espanya, perquè aquesta conferència no està pensada per assenyalar culpables sinó per trobar solucions.

Fem, doncs, una diagnosi ràpida i realista de la situació actual:

- la crisi és global, però les conseqüències són sobretot locals, com locals han de ser una part de les solucions.
- la crisi és financera i econòmica, però els danys són personals, familiars i socials.
- l'origen de la crisi té molt a veure amb l'existència durant molt de temps de massa diner, massa fàcil d'obtenir i massa barat. Aquesta anomalia ha provocat forts endeutaments que ara no

es poden tornar, amb el consegüent augment de la morositat i de les insolvències. En aquesta dinàmica de descontrol i poc rigor, recordarem que a Catalunya i a Espanya molts préstecs hipotecaris s'han vist inflats artificialment amb préstecs encoberts al consum (cotxes, viatges, electrodomèstics, ordinadors, etc..) Són les nostres "subprime".

- la crisi financera s'ha generalitzat i finalment ha explotat per un abús de l'anomenada enginyeria financera, un terme que per cert és un insult als enginyers. Més valdria parlar de barroeria financera. Ha consistit en barrejar préstecs bons, no tan bons i dolents, empaquetar-los i vendre'ls urbi et orbi al millor postor, o al més ingenu. (el cistell de pomes)

Aquesta pràctica ha generat una gran desconfiança entre les entitats financeres i ha obligat a intervencions massives dels Estats que encara perduren i que em temo que continuaran.

- la crisi s'ha produït perquè han fallat estrepitosament els controls dels Estats i dels anomenats organismes reguladors, que ho han fet tot menys regular. En honor a la veritat, val a dir que en el cas espanyol el control sobre les entitats financeres ha estat més efectiu, gràcies a l'actuació preventiva i més rigorosa del Banc d'Espanya. Aquesta millor pràctica ha salvaguardat el nostre sistema financer del caos i la insolvència que hem vist a països més rics i més desenvolupats, tot i que la meua impressió és que també serà inevitable la seva reestructuració per adequar-lo a la nova realitat. Quan abans es faci la necessària reconversió, millor se'n garantirà la seva solvència i viabilitat.

- se'ns ha volgut fer creure que tots els mals presents de l'economia espanyola i catalana són conseqüència de la crisi internacional. Com que els mals vénen de fora, se'ns diu, no hi podem fer res. Fals. No tots els dèficits són importats. Molts són autòctons, tot i que a alguns els convé fer veure que no hi podem fer gaire cosa. No podem defugir les nostres pròpies responsabilitats ni amagar el cap a la closca fins que passi la

tempesta. La tècnica del cargol o de la tortuga, tan habitual a casa nostra, no ens permetrà superar la crisi ni aixecar el país. La crisi ha fet visibles totes aquelles mancances nostres que les èpoques de bonança havien tornat invisibles. Els problemes ja hi eren, tot i que ens era més còmode no haver-los d'encarar. Utilitzo la primera persona del plural per fer entendre que, amb més o menys intensitat, tots – o com a mínim molts- tenim una part de responsabilitat, per acció o per omissió. Conclusió de tot plegat: el país, Catalunya, i l'Estat, Espanya, han viscut en els darrers anys per sobre de les seves possibilitats. Utilitzant una expressió ben nostra, podríem dir que col·lectivament hem estirat més el braç que la màniga. Ara no hi ha més remei que tornar a posar la màniga a l'alçada del braç. Els excessos es paguen, tard o d'hora.

La revista britànica The Economist ens ho deia en portada fa pocs mesos, referint-se a l'Estat Espanyol: "the party is over". La festa s'ha acabat. Els romans ja ho deien: post festum, pestum. És l'hora d'endregar l'habitació, rentar tot el que hem embrutat, reparar els desperfectes i tornar a treballar de valent per recuperar el temps perdut.

Estirar més el braç que la màniga significa que el país s'ha empobrit, o millor dit, que s'havia enriquit en part artificialment. Si ho assumim i actuem en conseqüència, remuntarem la situació, perquè la societat catalana té prou energies, prou actius i sobretot prou persones per vèncer les dificultats, per dures que siguin.

Acceptem, per tant, que no tots els nostres problemes vénen de l'exterior. Els principals els tenim a dins. La crisi que patim a Catalunya i a l'Estat és fonamentalment una crisi econòmica vinculada al model de creixement dels darrers anys, durant els quals s'han acumulat un conjunt de desequilibris que no podien mantenir-se en el temps i que, més d'hora o més tard, calia abordar. Acceptar aquest fet és important perquè si es considera que no tenim cap responsabilitat en la crisi, la

resposta més probable dels governs sigui la inhibició, tot esperant que el món resolgui la situació. Si actuem d'aquesta manera correm el risc que quan l'economia reprengui altra vegada la marxa, nosaltres ens quedem a la vorera.

Les falles del nostre model de creixement fan que les conseqüències de la crisi siguin més punyents a casa nostra, començant pel brutal increment de l'atur. Els que presumien d'haver passat a Itàlia i d'estar a punt de superar França, ara veuen com Espanya lidera l'atur a Europa i a gairebé tot el món desenvolupat.

Alguns flashos ràpids poden servir per detectar les falles del nostre model de creixement:

primer.- en alguns moments dels darrers cinc anys, a Espanya s'han construït més habitatges que a França i Alemanya junts. Una bogeria que no es va saber o no es va voler aturar.

segon.- manca d'estalvi interior per finançar correctament el nostre creixement econòmic de la darrera dècada. Com que no hi havia prou diners a casa nostra, vàrem anar a buscar els diners als mercats internacionals. Vàrem aprofitar-nos en excés dels estalvis de la gent de fora per pagar el nostre creixement de dins.

tercer.- no només ens faltaven diners, sinó que també anàvem curts de persones disposades a treballar. Així, l'Estat Espanyol s'ha convertit en pocs anys en el territori del món amb un augment més fort de la immigració. Això passava, paradoxalment, en uns anys en què l'atur a l'Estat era dels més elevats d'Europa, tot i que a nivells molt inferiors als actuals. És a dir, els que teníem més aturats, érem els mateixos que rebíem més persones immigrants. Tot un contrasentit, en bona part aplicable igualment a Catalunya.

quart.- els forts increments de consum que han estimulat el nostre creixement econòmic han propiciat unes taxes d'importació molt superiors a les nostres exportacions.

Resultat: el nostre dèficit comercial és dels més alts del món. Comprem molt més a fora del que som capaços de vendre-hi, amb una desproporció que ha acabat essent gegantina.

cinquè.- dificultats greus per aprofitar i incorporar plenament la nova economia del coneixement en el teixit productiu, amb la conseqüència d'alentir els guanys de productivitat del nostre sistema econòmic.

sisè.- crisi del model educatiu, de la formació contínua i de la formació professional, amb el resultat d'apostar per sectors productius de baixa qualificació professional en detriment d'altres amb majors exigències de qualificació.

setè.- alta dependència energètica de l'exterior, fins al punt d'haver-nos convertit en un dels Estats de la Unió Europea que més depenem de les fonts d'energia d'altres països. I per si no n'hi ha prou amb aquesta constatació, quan es tracta de crear grans grups energètics amb el centre de decisió a l'Estat, alguns prefereixen que la propietat sigui alemanya o italiana abans que catalana!

Curiosament, els que permeten això són els mateixos que després s'escandalitzen que els francesos puguin controlar l'aixeta de l'aigua i es neguen, amb grans proclames patriòtiques, a promoure la interconnexió amb el Roine.

vuitè.- afegiu a tota aquesta llista, en el cas genuïnament català, els dèficits crònics de les nostres infraestructures i un dèficit fiscal anual amb l'Estat Espanyol equivalent al 9% del nostre PIB, és a dir, de la nostra riquesa.

He esmentat la paraula finançament de Catalunya. Vull recordar que hi ha una llei que es diu Estatut i que les lleis hi són per complir-les, començant pels governs. No demanem res que no sigui nostre. No demanem els diners dels altres, sinó una part dels diners que els catalans produeixen amb el seu esforç i la seva iniciativa. Demanem els diners que ens fan falta per superar la crisi, per atendre millor les persones que ho passen malament, i per preparar el país per poder seguir

creixent i progressant. Per tant, Convergència i Unió no acceptarà cap acord de finançament que no compleixi escrupolosament i íntegrament l'Estatut.

Certament, hem crescut molt durant més d'una dècada. Més que molts d'altres. Tanmateix, podem dir que hem crescut millor? Que les nostres bases eren més sòlides? La resposta és que no. I ara ens toca, agradi o no, fer els deures que vàrem deixar pendents durant massa temps.

Fins aquí els fets i la diagnosi, tal com els veig. Hem de fer front a una crisi general combinada amb un model propi esgotat. No us vull cansar amb xifres i estadístiques sobre la situació actual. Coneixeu prou bé la realitat, perquè la viviu i la patiu cada dia. Ara es tracta de saber com vencem les dificultats, com generem la confiança necessària, com introduïm esperança en una societat desconcertada i en part atemorida.

El primer que cal fer és parlar clar, dir les coses pel seu nom, amb un llenguatge entenedor. Hi ha molta més xerrameca que no pas missatges clars, més ganes de quedar bé que no pas d'encarar la realitat.

El Govern central es va passar mesos negant la realitat. Pronunciar la paraula crisi era un sacrilegi, ganes de tocar el voraviu. Segons l'argot oficial, Espanya i Catalunya experimentaven una desacceleració, un alentiment, un aterratge suau. Es va negar l'evidència, es va girar l'esquena als problemes, que sempre és la primera condició per no poder-los resoldre. L'aterratge suau s'ha convertit en brusc i forçós, i la crisi cent vegades negada ha emergit amb gran virulència.

Doncs bé, si volem parlar clar i guanyar credibilitat des de la política i les institucions, hem de començar a parlar dels sacrificis que haurem

de fer per superar la crisi. Un país com el nostre que ha viscut per sobre de les seves possibilitats, que ha estirat més el braç que la màniga, ha d'estar disposat a fer renúncies i a actuar amb responsabilitat.

Evidentment, no tenim dret a demanar sacrificis a les persones que els fan sempre. Ara tothom parla de la crisi, però no podem oblidar que una part de la nostra població viu la crisi de manera permanent.

Són aquelles persones que segons les estadístiques oficials constitueixen una bossa de pobresa equivalent al 18% de la població catalana, però que més enllà de la fredor impersonal de les estadístiques representen gairebé un milió i mig de persones amb noms i cognoms que sempre ho passen malament. Són els crònics de la crisi; aquells, i sobretot aquelles, als que no podem demanar sacrificis per superar les dificultats presents, donat que per a ells els sacrificis són habituals, són el seu pa de cada dia.

Tots els demés hem d'estar disposats a fer sacrificis si de veritat volem superar la crisi i aixecar el país.

En aquest context, correspon a la figura de la primera autoritat del país, en el nostre cas el President de Catalunya, encapçalar la crida a un esforç col·lectiu, per superar la situació d'incertesa i de desconfiança que s'ha apoderat de la nostra societat.

Una crida d'aquesta mena només es pot fer predicant amb l'exemple, per evitar caure en paraules buides. A peu de carrer la gent em demana que si el govern i el President demanen sacrificis, que també els facin ells. Tenen raó. No hi ha res com l'exemple personal per tenir autoritat i per fer pedagogia. Em faig meva la lliçó, i per això si Convergència i Unió arriba al govern de la Generalitat la retribució del President, del govern i dels alts càrrecs es reduirà d'una manera significativa –mínim un 10%- i transitòria –mentre no s'hagi superat la crisi-.

Un gest així pot ser interpretat com una acció de caire populista, de cara a la galeria. No ho és. Sóc dels que penso –ho he dit públicament– que la retribució dels governants està per sota del seu nivell de responsabilitat i de la seva càrrega de treball. Ho torno a dir ara. Algun dia s’haurà de fer un debat seriós per adequar la retribució dels governants a les seves molt altes responsabilitats. Tanmateix, un governant ha de saber interpretar la necessitat de cada moment, i fer entendre que la seva vocació de servei és molt superior al seu interès, per legítim que sigui. I com que ara toca demanar sacrificis, és bo fer entendre amb una imatge senzilla que el sacrifici comença per un mateix.

Aquest gest pedagògic ha d’anar acompanyat d’un pla contundent d’austeritat a l’Administració. Tot euro que es pugui estalviar, s’ha d’estalviar, per poder ser destinat allà on de debò fa falta: persones necessitades, serveis públics deficitaris, treballadors a l’atur, empreses que requereixen un cop de mà.

Els sacrificis, com us deia, han de ser compartits. Hi ha molta gent que no arriba a final de mes i que no pot fer renúncies; però també hi ha moltes persones que poden donar exemple moderant els seus emoluments. Hi ha retribucions que, per la seva exageració, estan fora de qualsevol mesura raonable, i molt més quan es tracta d’empreses o institucions que han de ser ajudades pels poders públics o que presten serveis amb preus regulats. De fet diversos països han limitat en aquests casos els salaris dels alts directius.

En una línia diferent, però coincident amb els sacrificis que cal fer, ¿no tindria sentit que les persones que tenen feina assegurada limitessin els seus increments salarials a l’IPC real per poder contribuir a un esforç de solidaritat col·lectiva? ¿No tindria sentit que en empreses que han d’acomodar gent hi hagués moderació de dividendes i de salaris, per ajudar a més persones a conservar la

feina? Existeixen empreses altament responsables que estan actuant així. En moments de crisi i de dificultats una societat ha de saber exercir un alt sentit de la responsabilitat i de la solidaritat.

Poso aquests exemples per fer entendre que no és possible superar la crisi si no ens mentalitzem que cal pagar pels excessos dels darrers anys. Sé que parlar de sacrificis no és agradable i que no té cap atractiu en termes de seducció electoral. Tanmateix, entenc que en èpoques dures com l'actual la funció dels governants no és dir allò que és agradable de sentir sinó allò que és necessari de fer. I no només dir-ho, sinó fer-ho.

Com a resum, diré que per superar la crisi cal parlar clar, guanyar credibilitat, generar confiança i estar disposats a acceptar sacrificis, predicant amb l'exemple. Ara bé, tot això ha d'anar acompanyat d'un pla d'acció, que intentaré resumir a grans trets.

Un pla d'acció no consisteix en anar improvisant mesures cada setmana o cada quinze dies, com malauradament passa a l'Estat i a Catalunya. Consisteix en identificar bé els problemes reals a peu de carrer, i en proposar i aplicar els remeis i les solucions que poden ser més efectives. Nosaltres ho hem fet. Des de fa mesos la gent de Convergència i Unió venim pentinant tot el territori català de nord a sud, d'est a oest, parlant amb tothom, escoltant a treballadors, aturats, empresaris, autònoms, comerciants, entitats socials i voluntaris. I és en base a aquest coneixement que presentem aquest Pla d'Acció.

En aquest sentit, vull fer una consideració de caire general: anem molt en compte en pensar que els nostres mals actuals es curaran a base que els governs gastin els diners que no tenen, fent dèficits excessius i provocant endeutaments també excessius. No oblidem que els dèficits públics d'avui són els deutes de demà i els impostos de demà passat. No tenim cap dret a endossar la factura dels nostres

excessos als joves del nostre país; no sigui que per primera vegada en anys i panys es trenqui aquella cadena que ha constituït el somni de tota generació, i que no és altre que pensar que els nostres fills i néts viuran millor que nosaltres.

Sé que en èpoques de crisi no hi ha més remei que fer dèficit públic; fins i tot pot ser un revulsiu necessari, sempre i quan la proporció del dèficit sigui raonable i el seu destí executat amb eficàcia.

En aquest sentit, la meva opinió és que els diners que es gasten sense tenir-los –és a dir el dèficit- s’han de destinar a inversions en infraestructures de tota mena, a modernitzar el teixit productiu ajudant a les empreses a superar la crisi, i a fer costat a les persones i famílies que pateixen directament els efectes de la crisi. Per tant, dèficit sí, però no de qualsevol manera ni a qualsevol preu.

Hem viscut una època llarga en la que el que no estava endeutat fins a les orelles semblava ruc. Fins i tot s’han inventat paraules per amorosir el significat d’altres que sonen més dures; així, per exemple, es parla d’estar “apalancat”. Durant anys el gran secret era fer negocis a base de no posar ni un euro de capital propi i endeutar-se a tort i a dret. Fins que a base de tant “apalancament” ens hem clavats una clatellada monumental. Vàrem oblidar el valor de l’estalvi, vàrem oblidar el perill d’estar fortament endeutat, vàrem tornar a posar de moda el guany ràpid i especulatiu –aquell que requereix audàcia, però no esforç-, vàrem pensar que allò que pujava contínuament de valor –com els habitatges- no havia de baixar mai més, i vàrem pensar que si la borsa pujava ràpidament érem més rics del que realment érem. Fins i tot algunes entitats financeres varen oblidar que la naturalesa de la seva funció és concedir crèdits i fer circular el diner, però no especular amb els crèdits, ni amb els diners dels seus clients.

En definitiva, ens hem equivocat. Hem alterat una escala de valors que ara ens toca reinstaurar. Una escala de valors que Catalunya està

més ben posicionada per recuperar, perquè són valors que estan més presents en el substrat de la nostra personalitat i manera de ser com a poble i com a cultura. Fins i tot ens hem equivocat emmirallant-nos amb el model de creixement de Madrid, pensant-nos que aquell model inspirat en altres valors era millor que el nostre.

Com us deia, hem de tenir un pla d'acció com a país per superar la crisi i aixecar Catalunya. Un pla d'acció amb decisions urgents, en el molt curt termini, i amb apostes i prioritats pels propers anys.

A parer meu, en el curt termini la prioritat bàsica, consisteix a garantir la viabilitat del màxim nombre d'empreses i a salvar el màxim nombre de llocs de treball. Cap altra prioritat ha de passar per davant d'aquesta. Teixit productiu i feina. Empreses i ocupació. No oblidem que les empreses d'avui, de qualsevol dimensió, són els llocs de treball de demà mateix.

He dit que parlaria clar i ho seguiré fent. Tota crisi porta un cert volum de defuncions empresarials i de pèrdua d'ocupació. Com més violenta és la crisi, pitjors són els efectes sobre teixit productiu i ocupació. Les empreses que no són viables cal ajudar-les a plegar, perquè mentre han existit han constituït un valor econòmic i social. A les persones que es queden sense feina cal ajudar-les a subsistir amb dignitat i a trobar-los una nova ocupació. No tot, però, és salvable. I cal assumir-ho. En canvi, tot allò que es pot salvar, s'ha de salvar. Destruir un teixit productiu és més ràpid que reconstruir-lo; aixecar una empresa, de la mida que sigui, és més lent que liquidar-la. Per tant, tot pla d'acció ha de tenir l'objectiu principal d'assegurar la pervivència del sistema productiu. He de dir que, dissortadament, aquest objectiu principalíssim no s'està complint, ni a Catalunya ni a Espanya. Resulta molt lamentable constatar-ho.

Us parlaré de quatre grans blocs d'acció que a parer meu caldria aplicar amb urgència per començar a superar la crisi econòmica i social.

El primer bloc passa per assegurar que el diner circuli i arribi amb fluïdesa al teixit productiu, cosa que ara no passa. És inacceptable que empreses viables tinguin amenaçada la seva continuïtat o fins i tot el seu creixement per culpa d'un mercat financer que es troba fortament tenallat en el seu funcionament. ¿Poden doncs, els governs fer quelcom per normalitzar la circulació dinerària? La nostra resposta és que sí. Per exemple, actuant en tres camps:

primer.- garantir que les Administracions –totes elles- pagaran com a màxim a 30 dies. ¿Com pot ser que el Govern Central hagi mobilitzat desenes de milers de milions d'euros per ajudar el sistema financer a pagar els seus deutes, i en canvi no sigui capaç de mobilitzar molts menys recursos per pagar puntualment els deutes de les Administracions Públiques del conjunt de l'Estat? No estem parlant de gastar més, sinó de pagar quan toca, tal com estipula una pròpia llei de l'Estat de l'any 2.004, que s'incompleix sistemàticament. CiU acaba de presentar a Madrid una iniciativa legislativa en aquest sentit.

Moltíssimes empreses veurien alleugerides la seva situació de tresoreria si l'Administració pagués a temps. Amb l'avantatge que aquesta mesura no depèn dels bancs i les caixes, ja que es tracta d'una relació directa entre Administració i empresa. En aquest mateix sentit, cal aprovar per via d'urgència una modificació de la llei que obligui que tots els pagaments en l'àmbit privat empresarial es facin, també, a un màxim de 60 dies, amb fortes sancions per als que no ho compleixin. La nostra iniciativa a Madrid també ho contempla.

segon.- es diu contínuament que hi ha un problema de liquiditat, i això no és cert. Els diners hi són, però no circulen prou ni prou de

pressa. Per què? Doncs perquè els que els han de fer circular tenen por. La morositat creix ràpidament i va rosegant la solvència de les entitats financeres. Aquestes s'espanten i restringeixen fortament el crèdit a empreses i particulars. Paradoxalment, mentre això passa, els saldos mitjans dels comptes corrents i a termini van creixent, donat que els privats també tenen por i, els que poden, procuren estalviar més. Fins i tot les Administracions fan subhastes de diners i concedeixen avals a les entitats financeres per ajudar-los a obtenir més recursos.

Les entitats financeres disposen així de diners, però com que no volen arriscar més, dipositen aquests diners en els llocs de més seguretat: en el Banc Central Europeu, a Frankfurt, i comprant deute públic, cobrant rendibilitats molt baixes. Tot plegat, un enorme contrasentit. L'Estat posa diners en el sistema que són utilitzats per comprar deute públic de l'Estat. Una bestiesa, que treu recursos de l'economia productiva.

¿Com es pot frenar, doncs, aquest cercle viciós que està asfixiant una part de la nostra economia? Alguns diuen: s'ha de pressionar les entitats financeres i obligar-les a donar crèdits. Altres diuen: s'han de crear bancs públics. Afirmacions, si se'm permet, guiades per la bona voluntat, però ben poc eficaces.

Crear un banc públic és un esforç ingent que requereix un temps que no tenim. Obligar entitats financeres privades a concedir crèdits que no volen o no poden vehicular és estavellar-se contra una roca. Qualsevol entitat financera prioritzarà la seva solvència a les recomanacions del govern de torn.

Per tant, l'única manera que veig de trencar aquest cercle viciós és que els poders públics comparteixin el risc del crèdit amb les entitats financeres, posant sobre la taula un potentíssim sistema d'avals públics, a través dels instruments públics de crèdit i aval.

Aquests avals servirien perquè les entitats financeres prestessin diners sense necessitat d'assumir el cent per cent del risc, que és el que ara les frena. Òbviament, l'aval públic hauria de cobrir una part significativa però minoritària del crèdit, per tant inferior al 50%. L'anàlisi del risc el seguiria fent l'entitat financera, però sabent que té les espatlles molt més cobertes si una operació acaba fallant.

Els poders públics probablement haurien de fer front amb els seus avals a algunes insolvències, empreses que deixarien de pagar. Tanmateix, salvaria moltes empreses, que donarien llocs de treball, i que pagarien impostos. És millor per l'Administració arriscar algunes pèrdues que no pas acabar veient com el paisatge empresarial del país s'ha transformat en un bosc cremat.

Alternativament o paral·lelament a aquest sistema d'avals, se'n podria crear un altre consistent en què l'Estat només prestés diners a aquelles entitats financeres que prèviament demostrin que han renovat crèdits o n'han donat de nous pel mateix import que els recursos que demanen prestats a l'Estat. Així se sabia que tota entitat financera ajudada per l'Estat té un compromís equivalent d'ajudar el teixit productiu i les famílies.

tercer.- facilitar l'ajornament en el pagament de determinats impostos i de les quotes de la Seguretat Social per part de les empreses que tinguin problemes de tresoreria. Ens trobem en la següent situació, absolutament rocambolesca: moltes persones i empreses, en uns moments de crisi i de dificultats, han de finançar l'Estat avançant pagaments d'impostos que al cap d'uns mesos – sovint molts mesos- l'Estat els ha d'acabar tornant.

Això passa amb l'IRPF, a través de les retencions; passa amb l'IVA. ¿Per què una empresa ha de pagar a l'Estat l'IVA d'una factura que no ha pogut cobrar? ¿Per què un particular ha de finançar l'Administració esperant molts mesos abans de recuperar la part de

l'IRPF que ha pagat en excés? Tot això no té ni cap ni peus, i menys en una època de crisi, quan la gent disposa en general de menys recursos.

Amb aquest conjunt de mesures volem fer entendre des de Convergència i Unió que es poden fer coses per facilitar la disposició de diners per part de les empreses. I si es poden fer, s'han de fer. Sobretot perquè deixar-les de fer té un cost altíssim per al país.

Un segon bloc d'actuacions ha d'anar dirigit a normalitzar el mercat immobiliari i de la construcció.

Es parlava des de feia anys de la bombolla immobiliària i, com totes les bombolles, finalment ha esclatat. Ara resulta fàcil lamentar-se i buscar culpables, però hem de convenir que mentre la bombolla anava fent-se gran gairebé ningú actuava per frenar-la, donat que a gairebé tothom ja li anava bé: Administracions que cobraven impostos, llicències i plusvàlues; entitats financeres que feien hipoteques com si fossin xurros; promotors que venien els habitatges abans de posar ni una sola pedra; propietaris de solars que veien com el seu sòl es multiplicava en poc temps sense necessitat de fer res; empreses i professionals de la construcció que no donaven l'abast; en definitiva, una espècie de "El Dorado" que semblava no tenir aturador. Al final de la cadena, sempre hi havia un comprador, generalment una persona o una família, que quedava hipotecat per 20, 30 o 40 anys, a un tipus d'interès baix, però variable, pagant un preu alt per l'habitatge, però amb la sensació que en poc temps el pis o la casa valdria més i per tant amb la il·lusió òptica de ser més ric, tot i que el pagament de la hipoteca el fes anar molt just cada mes. En qualsevol cas, ara la bola la tenim a sobre i està actuant com una immensa llosa que ofega la superació de la crisi. Per tant, cal desinflar la bola. Com fer-ho? L'única manera de guanyar temps i de no eternitzar el problema és que la Generalitat faci una oferta de compra d'habitatges acabats o en construcció, a preus com a màxim

pels valors de les hipoteques, per destinar-los a lloguer amb opcions de compra pel futur. La Generalitat inverteix en habitatge existent en lloc de fer-ne de nou, neteja una part de la sobreoferta que hi ha, permet acabar una part de les promocions que estan en marxa i dóna feina al sector de la construcció disminuint el fort atur acumulat, atén la demanda d'habitatge que malgrat tot existeix, i dóna més confiança a les entitats financeres perquè eliminin una part del seu risc hipotecari i puguin reactivar millor el crèdit general.

Òbviament, la Generalitat hauria de pagar uns preus pels habitatges que adquirís que li permetessin recuperar la inversió, fet que comportaria que els promotors i particulars que decidissin vendre, molt probablement haurien d'assumir una pèrdua a càrrec d'ells. Això forma part del joc, perquè qui juga a guanyar, també ha d'estar disposat a perdre.

Un tercer bloc d'actuacions per superar la crisi recau en l'àmbit del mercat laboral. Aquest és un terreny relliscós per naturalesa, i més per a una formació política com CiU que està a l'oposició. Tanmateix, es tracta d'un tema en el que qualsevol acció de govern que vulgui ser creïble ha d'estar disposada a entrar-hi. Si de debò volem superar la crisi, hem d'abordar una reforma del mercat laboral per posar-lo al dia i fer-lo més eficaç i més just; i encara que ens sigui incòmode, polítics, sindicats, patronals i mitjans de comunicació hem de saber actuar en l'àmbit laboral amb plena responsabilitat. Una reforma en la que no hi pot haver ni guanyadors ni vençuts, sabent que per assolir un acord de conjunt cal que tots els implicats estiguin disposats a acceptar alguna renúncia i a donar la cara, a risc de rebre alguna bufetada.

Dit això, és de la més pura evidència que si Espanya és campiona de l'atur a Europa i a la totalitat de països desenvolupats, alguna cosa ens està fallant. Quan a Catalunya i a l'Estat estem en taxes d'atur

d'entre el sis i el vuit per cent, ens donem per satisfets. En canvi, a molts altres països assolir aquests nivells encén totes les alarmes vermelles. ¿Podem, realment, permetre'ns el luxe de passar àmpliament del mig milió d'aturats a Catalunya i dels quatre milions d'aturats a Espanya sense estar disposats a reformar un mercat laboral que no ofereix ni seguretat, ni capacitat d'adaptació a les circumstàncies canviants, ni prou transparència? Tots sabem que la resposta és no.

Alguns parlen molt que a l'Estat no es retallaran els drets socials, i en fan bandera. I alguns altres ens preguntem si el dret a treballar, a tenir una feina, ha deixat de ser un dret social, per convertir-se simplement en un atzar. En un país que pot acabar l'any amb taxes d'atur d'entre el quinze i el vint per cent no es pot proclamar per frivolitat partidista que no s'estan escapçant els drets socials. Quedar-se sense feina, o no tenir-ne, és la pèrdua d'un dret social fonamental.

¿Cap on hem d'anar, doncs, si volem deixar d'ostentar aquest dubtós rècord de campions de l'atur?

Una resposta que es dona cada vegada més és el que s'anomena flexiseguretat. Una d'aquelles paraules que sonen bé perquè tampoc se sap exactament què volen dir. En canvi la realitat del nostre mercat laboral és que ni és segur ni és flexible. Tenim els índex de treball temporal i precari més alts de la Unió Europea, i el mercat laboral més rígid de tots. En èpoques de vaques grasses aquestes mancances es fan fonedisses; però, en moments de vaques magres les debilitats tornen a surar. Per tant, cal avançar en una doble direcció: per un costat, més seguretat en la feina, és a dir, simplificació de les modalitats de contractes de treball i contractació indefinida; per un altre costat, molta més capacitat de les empreses d'ajustar les plantilles en funció de les situacions canviants del mercat.

Podríem resumir-ho així:

- acabament progressiu de la contractació temporal per passar-la com a norma general a indefinida.
- establiment per als **nous contractes indefinits** d'una indemnització fixa per acomiadaments equivalent a un mes per any treballat, ampliable fins a un màxim no superable d'un mes i mig, però, permetent que una part de la indemnització es pugui provisionar i deduir dels impostos a sobre beneficis no distribuïts, durant els anys de bonança i creixement.

D'aquesta manera, les regles del joc seran més simples i entenedores. El treballador sabrà que té un contracte indefinit; l'empresa sabrà que si ha d'ajustar la plantilla ho pot fer pagant menys, perquè una part del que li toca pagar ara s'ho haurà estalviat dels impostos en els anys en què s'obtenen beneficis.

Sé que explicat així pot no satisfer tothom. També sé, però, que cal tenir el coratge de fer les reformes que calen, perquè els nostres nivells d'atur no són ni presentables ni assumibles, i constitueixen una vergonya en termes de benestar i de justícia social. La crisi genera atur, però la incapacitat dels governs de fer les reformes que calen també genera atur. En aquests moments estem instal·lats en una enorme hipocresia col·lectiva: quan es fan acomiadaments, es prescindeix sovint de les persones en funció de si són més fàcils d'acomiadar –joves amb contractes temporals i persones en edat de prejubilació- que no pas en funció del seu rendiment professional. Això s'ha d'acabar, perquè no ens porta en lloc en termes de capacitat de competir de la nostra economia. I representa una injustícia per a molts treballadors, generalment els més dèbils.

En la mateixa línia del mercat laboral, l'altra reforma que ens cal dur a terme és acabar amb la ineficàcia dels serveis públics d'ocupació. A

casa nostra, el Servei d'Ocupació de Catalunya funciona com un organisme que registra aturats, però que no ajuda a trobar feina a les persones que l'han perduda o que la volen tenir per primer cop. La necessària i urgent reconversió dels serveis públics d'ocupació –per fer honor al seu nom- passa per incrementar el rol de sindicats i patronals en la seva gestió, a fi d'agilitzar el seu funcionament i augmentar-ne l'eficàcia.

L'altre gran tema és la formació dels aturats. Tal com està el panorama i amb la que està caient, entenc que cap persona aturada hauria d'estar sense formació. Tenim els mitjans per fer-ho, però falta la voluntat. Disposem d'aules per tot el país i dels mitjans tècnics per oferir la formació necessària; disposem, també, de moltes persones qualificades professionalment que podrien implicar-se com a professors i donar un cop de mà: entre aquestes persones, n'hi ha, fins i tot, d'aturades que podrien ensenyar els seus coneixements, i moltes de jubilades que constitueixen una reserva de coneixements i d'oficis que en aquest moment serien molt útils a la societat. Cal, per tant, mobilitzar totes aquestes energies per assegurar que tota persona aturada rep una formació que li permeti trobar feina amb més facilitat.

Capítol a part mereix la situació dels autònoms. Cal impulsar un Pla de Rescat per als autònoms, tenint en compte que molts d'ells estan a l'atur sense figurar a les estadístiques oficials.

Si suméssim els autònoms aturats, les xifres d'atur serien encara més altes. Tot i que en els darrers temps el marc legal per als autònoms ha millorat –en bona part per l'impuls de Convergència i Unió-, és igualment cert que en les condicions actuals molts autònoms queden desprotegits davant dels cops de la crisi. Per exemple, si perden la feina no tenen dret a la prestació d'atur, perquè no se'ls ha permès cotitzar. Aquest desequilibri cal corregir-lo de manera ràpida,

aprofitant que la llei recent ho permet i regular d'una vegada per totes que els autònoms puguin cotitzar per l'atur i cobrar la prestació.

Mentre això no passi, caldria pensar en mesures com les següents:

- Regular la jubilació anticipada dels autònoms que pertanyin a un sector declarat en reconversió.
- Permetre la percepció d'una prestació no contributiva de desocupació als autònoms si compleixen determinades característiques -cir-cumstàncies familiars, rendes baixes- en els casos que s'acrediti un cessament de l'activitat per causes objectives.
- Implantar un crèdit en condicions favorables a treballadors autònoms que hagin cessat la seva anterior activitat, per tal de poder reorientar la seva vida activa i iniciar una activitat alternativa. El préstec es retornaria amb els rendiments que s'obtinguessin de la nova activitat durant un termini màxim de 10 anys. Alternativament, es podria pensar en ajornar les cotitzacions a la Seguretat Social de l'autònom que es quedés sense feina, a fi que no perdés temps de cotització per a la seva pensió del futur.

Finalment, també s'han d'adaptar a la situació de crisi les bonificacions de les quotes de la seguretat social. No pot ser que els incentius per contractar gent siguin els mateixos en època de crisi que en època de creixement. La prioritat de no destruir ocupació és tant urgent que s'haurien de premiar amb fortes bonificacions totes aquelles empreses que es comprometessin a no reduir plantilles i no cal dir a incrementar-les. En aquests moments, qualsevol empresa de qualsevol dimensió que contracti algú, o que no acomiadi ningú, ha de tenir un incentiu en forma de bonificació de les cotitzacions socials.

L'últim gran bloc d'accions a dur a terme, el quart, és el d'incentivar el consum i la inversió. Per aconseguir aquest objectiu hi ha d'haver un clima de confiança que, ara per ara, no existeix. A més, però, cal emprendre mesures d'estímul fiscal que permetin augmentar la renda disponible de persones, famílies i empreses, i així salvar el màxim de teixit productiu i de llocs de treball.

Alguns diran que reduir impostos genera dèficit públic, però són els mateixos que van decidir ara fa un any retornar als contribuents 400 euros de l'IRPF. Si el Govern va creure que calia retornar una part de l'impost de la renda, vol dir que el pagàvem de més. ¿Per què, doncs, s'han de pagar uns impostos que el propi Govern considera excessius? Proposo en aquest sentit una reducció de l'IRPF, que estimuli el consum o l'estalvi, i que es centri en les rendes mitjanes i baixes ja que són les persones amb ingressos més reduïts els que estan especialment colpejats per la crisi: joves, mileuristes, aturats, pensionistes, i altres es veurien especialment afavorits per aquesta mesura, que revifaria el consum o l'estalvi i, a través d'aquest, la inversió. Caldria fixar un topall de renda, per exemple vint-i-cinc mil euros, per sota del qual es concentraria la reducció de l'IRPF. I si cal fer marxa enrere en la decisió dels 400 euros per a les rendes més altes, doncs que es faci marxa enrere.

L'altra gran reforma que cal abordar en el terreny fiscal és la de l'impost de societats. Tenim un dels impostos de societats més alts de la Unió Europea, fet que resta competitivitat al nostre teixit productiu. La posició de CiU és coneguda i la defensa el nostre grup parlamentari a Madrid: modificació de l'impost de societats, baixant el tipus general del 30% al 25%, el de les petites i mitjanes empreses del 25% al 20%, i establint un nou tipus del 15% per a les microempreses. Si ho fem així, l'impacte per a l'Estat en forma de menys recaptació serà reduït tenint en compte que amb la crisi les empreses fan molts menys beneficis, i en canvi donarem un senyal clar de cara al futur en el sentit que a Catalunya i a Espanya podem

disposar d'un marc fiscal atractiu per invertir i desenvolupar-hi iniciatives empresarials.

A més de l'IRPF i de l'Impost de Societats, defensem de fa temps la supressió de l'impost de successions i donacions, en la mateixa línia que han seguit altres territoris de l'Estat. Que Catalunya pateixi un dèficit fiscal amb l'Estat de grans proporcions i que al mateix temps els catalans tinguin una pressió fiscal més alta que a molts altres territoris estatals, simplement no té cap sentit. Entenc que ara no es donen les condicions per aquesta supressió, perquè l'actual govern de Catalunya no ho vol i perquè en plena crisi una supressió de cop podria posar en perill la prestació d'alguns serveis públics essencials. En qualsevol cas, CiU té el propòsit d'eliminar aquest impost quan arribi a governar la Generalitat tal i com ja ens vàrem comprometre a fer en les darreres eleccions catalanes.

Al voltant d'aquestes reflexions, hi ha un debat obert sobre si s'ha d'incrementar l'IVA i reduir en paral·lel les cotitzacions empresarials a la Seguretat Social, a fi de fer més competitives les empreses del país. O incrementar l'IVA per reduir altres impostos.

En aquest moment, amb uns nivells de consum tan baixos, he de dir que no en sóc partidari. Crec que seria un mal missatge, perquè refredaria més les possibilitats de consumir per part de particulars i famílies. En qualsevol cas, seria una decisió a aparcar per quan es superi la crisi.

En la mateixa direcció d'estimular el consum, i atenent al gran impacte econòmic i social del sector de l'automoció, caldria, també, reconvertir l'anomenat "Plan Vive" per canviar vehicles usats i contaminants per vehicles moderns i ambientalment més avançats. El que proposem va en la via del que estan fent països com França i Alemanya, consistent en subvencionar amb uns mil o dos mil euros la substitució d'un vehicle antic per un de nou.

Totes aquestes propostes en matèria fiscal busquen animar el consum o afavorir l'estalvi, aspectes clau per superar la crisi. Al costat d'això, resulta igualment decisiu que els governs facin inversió pública per esmorteir els efectes de la crisi i modernitzar a fons el nostre país.

Unes bones infraestructures fan que el país sigui més atractiu, més competitiu i més barat. Un exemple ens ajudarà a copsar-ho millor.

És el del túnel construït entre Figueres i Perpinyà per a la connexió internacional de l'alta velocitat ferroviària. El túnel està enllestit, però el retard de l'empresa pública ADIF en la construcció del tram Barcelona–frontera fa que no hi pugui circular cap tren fins com a mínim el 2010, anant bé. L'Estat espanyol haurà de pagar a partir d'aquest mes, el cànon corresponent: 5 milions d'€ cada mes, és a dir 120 milions d'€ pels 2 anys. Tenim túnel, no tenim trens, i paguem per allò que no podem utilitzar.

Abans d'entrar en la part final de la meva intervenció, resumeixo en quatre idees el pla d'acció que proposem amb caràcter de màxima urgència: garantir que el diner arribi a les empreses i al teixit productiu per assegurar el seu funcionament; dur a terme un pla de xoc pel sector de la construcció; reformar el mercat laboral per aturar l'hemorràgia de la pèrdua de llocs de treball; i incentivar el consum, l'estalvi i l'activitat per la via de mesures de reducció d'impostos i de compliment estricte dels pressupostos i terminis de la inversió pública. Res d'això s'està fent, i el que es fa peca d'una lentitud extraordinària i d'una ineficàcia manifesta.

Reitero el que he dit al començament de tot: no hi ha varetes màgiques per superar la crisi. Ningú està en possessió de la veritat absoluta. Nosaltres, evidentment, tampoc.

Tanmateix, encara que no hi hagi varetes màgiques, sí que hi ha solucions. El conformisme i el derrotisme, la frivolitat o la manca de coratge no són mai els pilars sobre els que s'ha de fonamentar la recuperació d'una economia o el futur d'una societat i d'un país. Einstein ho va deixar escrit fa molts anys: "parlar de crisi és promoure-la; callar la crisi és exaltar el conformisme. En lloc d'això treballeu dur. Acabem d'una vegada amb l'única crisi amenaçadora que és la tragèdia de no voler lluitar per a superar-la".

Superar la crisi és la prioritat més urgent. Per aquesta raó una part extensa d'aquesta conferència ha estat dedicada a aquesta prioritat. Compte, però, en pensar que quan remuntem la crisi ja estarà tot fet. Ens quedarà, si volem aixecar Catalunya, una pila d'obstacles a superar. I un munt de valors a recuperar. De tot això us vull parlar sintèticament en la part final de la intervenció.

Em refereixo a aspectes tan crucials del nostre país com el model educatiu, el model energètic, el model de creixement econòmic i de l'Estat del benestar, i el model d'Administració pública que necessitem per progressar. Al costat de tot això, em refereixo també al sistema de valors i de principis que haurien d'irrigar les artèries de la nostra societat catalana.

N'he parlat abastament en altres conferències que han volgut tenir el mateix to de solemnitat d'aquesta mateixa, i que han estat publicades. M'hi remeto per una comprensió més extensa del que ara exposaré.

En l'àmbit de l'educació estem en un moment especialment transcendent. Per primer cop en trenta anys de democràcia, i gràcies a l'Estatut, Catalunya està debatent una llei d'educació en el Parlament. Convergència i Unió hi està dedicant molts esforços, conscients de la seva transcendència, igual que ho està fent la comunitat educativa del nostre país. Una bona llei d'educació ha de

ser permanent en el temps, clara en els seus objectius i impermeable a les doctrines inspirades en la demagògia o la pura utopia. La reconducció del nostre sistema educatiu, per evitar el seu descarrilament, requereix invertir-hi més recursos, certament; però, també necessita posar al dia tot l'entramat d'idees i de valors que inspiren qualsevol model d'educació. A Catalunya, en aquest terreny, hem de recuperar el que s'ha perdut, renovar el que ha caducat, refer el que s'ha malmès, i sobretot construir el que encara no existeix.

En aquest sentit, sapiguen que CiU té la màxima bona voluntat d'aprovar la llei si aconseguim que sigui útil, eficaç i duradora. Aquest objectiu exigeix un pacte entre CiU i el PSC, donat que són les formacions polítiques que, avui per avui, poden aspirar a liderar el Govern de la Generalitat. No cal dir que també fóra bo que s'hi afegissin altres formacions polítiques, sempre i quan no es desvirtués la columna vertebral de la llei en curs.

De la mateixa manera que afirmem que prioritzem l'acord, també diem que no ens tremolarà el pols per dir que no si la llei d'educació no compleix amb els requisits de renovació i aposta de futur que considerem imprescindibles. La nostra prioritat és dotar Catalunya d'un marc legal estable que ajudi a reconduir el model educatiu de Catalunya, de tal manera que d'ací a uns anys –aquesta no és feina ni de dies ni de mesos- puguem comprovar que Catalunya torna a ser exemple, referent i model d'un bon sistema educatiu, com hem tingut en altres moments de la nostra història.

El model energètic. No el tenim ben resolt. En canvi, val a dir que és un tema clau per a qualsevol país. Clau per al benestar de la població i per al progrés de l'economia.

Fem-nos tres preguntes:

- ¿tenim garantida l'energia que necessitarà una societat moderna com la nostra?
- ¿a quin preu pagarem l'energia del futur?

- ¿quin tipus d'energies estem disposats a acceptar o a no acceptar?

Les respostes no poden ser aïllades, totes tenen relació entre sí. Ara bé, el problema principal per Espanya i Catalunya és que no hi ha respostes a aquestes qüestions. Estem instal·lats en el "qui dia passa, any empeny". A casa nostra, en l'àmbit energètic regnen amb total impunitat la improvisació, la demagògia i la hipocresia. Per exemple, els mateixos que proclamen que no volen més energia nuclear són els que promouen la interconnexió de xarxes d'alta tensió amb França, que com tothom sap és el país d'Europa que més aposta per l'energia nuclear. ¿Xuclarem l'electricitat de les nuclears franceses i tancarem les nostres? No fóra un comportament responsable.

Som un dels Estats menys autosuficients en matèria energètica. No tenim ni gas ni petroli propis, i el nostre carbó és més car. En canvi, tenim empreses energètiques importants, alguna amb seu a Catalunya. Resulta, però, que quan alguna d'aquestes empreses intenta fer-se més gran i crear grups energètics estatals, però de dimensió internacional, tot són traves. Acabem deixant el control en mans d'empreses estrangeres participades per Estats estrangers. No constitueix això una enorme contradicció?

Per oportunisme polític, el Govern central ha dit en diverses ocasions que no incrementaria el preu de l'electricitat d'una manera significativa. Fins i tot davant de les eleccions s'han congelat tarifes. Passades les eleccions s'ha fet tot el contrari, amb increments molt notables i recents, en plena crisi. Tanmateix, s'ha acumulat un deute monstruós com a conseqüència d'amagar el cost real de l'electricitat. En aquests moments, aquest deute ronda entre els 15 i els 20 mil milions d'euros, més de dos bilions i mig de les antigues pessetes. ¿Endevineu qui haurà d'assumir aquest deute fruit de la covardia política? Els usuaris, tots nosaltres, a través de les tarifes del futur.

Darrera observació. Si volem energies més netes, sapiguem que això té un cost. Les energies renovables són actualment més cares en termes de preu, i en canvi són més barates en termes de sostenibilitat mediambiental. ¿Estem disposats com a societat a pagar més per l'energia a canvi de protegir el nostre planeta? La resposta hauria de ser que sí.

CiU està disposada a iniciar a Catalunya i a l'Estat un debat seriós, responsable i sense apriorismes per establir un marc d'actuació que ens permeti saber on anem en el model energètic dels propers anys. Ara no anem en lloc. Si hem de fer una aposta serena per l'energia nuclear, fem-la. Si volem energies més netes, paguem-les. Si volem empreses energètiques amb centre de decisió a casa, no els tallem les ales.

Model de creixement. En els darrers anys el model s'ha basat en construir més habitatges dels que necessitàvem, en consumir més del que podíem, en estalviar menys del que calia, en importar molt més que en exportar, i en obtenir treball poc qualificat sobretot a través de la immigració de determinats països menys desenvolupats. La productivitat a escala estatal ha estat sistemàticament per sota del nivell mitjà de l'OCDE, especialment en anys de forts creixements de la nostra economia. Paradoxalment, quan més creixíem, menys productius érem. És a dir, creixíem, però no prou bé.

Ara ens toca canviar el model de creixement. Construir els habitatges que necessitem, consumir sense endeutar-nos en excés, estalviar més, reduir el dèficit exterior exportant més, qualificar millor les persones a través d'una bona formació. I millorar dràsticament la nostra productivitat malmesa. És un model radicalment diferent del que hem seguit fins ara. Un gir de 180 graus.

A Catalunya ho podem fer. Les bases de la nostra economia, i del nostre país, en general són prou bones. Disposem d'una economia

molt oberta, amb una indústria exportadora moderna, un sector serveis molt diversificat que inclou un turisme i un comerç en general posat al dia, una oferta de serveis sanitaris avançada, una bona formació directiva i un bon entramat de petita i mitjana empresa, de tots els sectors, ben qualificat. La base, repeteixo, és prou bona. Fins i tot disposem d'un territori que si ens acostumem a mirar-lo en la seva totalitat, i no només a escala barcelonina o costanera, té un gran potencial de desenvolupament si el dotem d'infraestructures suficients, des de regadius fins a carreteres, des de banda ampla fins a una moderna xarxa de ferrocarrils.

En els darrers anys, especialment per l'impuls dels governs del President Pujol, s'estan fent esforços seriosos i ben orientats en la producció científica i en la recerca. Cada cop en tenim més bons exemples a nivell de país, fins al punt que Catalunya pot arribar a ser un sòlid referent a nivell mundial. Ens convé, tanmateix, no baixar la guàrdia i ser perseverants, perquè per definició la tasca de recerca, i també la d'innovació, volen temps i constància. Igualment ens convé fer un esforç gran per incorporar a Catalunya l'economia del coneixement, que dissortadament encara ocupa una posició secundària en el nostre sistema econòmic i social.

Abans d'entrar en l'última gran reforma pendent, la de l'Administració pública, permeteu-me un apunt final. Canviar el nostre model de creixement econòmic és vital per a mantenir intacte el nostre Estat del Benestar, i no cal dir per eixamplar-lo. En mig de la crisi, i amb moltes persones patint, i patint de debò –persones que són desnonades per no poder pagar els lloguers, persones que no poden pagar els rebuts de la llum o de l'aigua, persones que han d'anar als menjadors socials perquè passen gana, famílies que s'han quedat sense ingressos i sense prestacions- en aquestes condicions de dramatisme social és irrenunciable defensar a peu i a cavall el nostre Estat del Benestar. Sense aquest, la cohesió social quedaria encara molt més malmesa i la convivència posada durament a prova. Ara bé,

no podrem mantenir l'Estat del Benestar, i molt menys engrandir-lo, si prèviament no som capaços de crear la riquesa per després distribuir-la justament. Quan una economia acumula molts desequilibris i es situa al límit de resistència, passa el que ara estem veient. El mateix pot succeir amb l'Estat del Benestar. Per aquest motiu resulta tan inajornable apostar per un canvi de model de creixement que doni bons fruits.

Reforma i modernització de l'Administració. Les persones que fem política acostumem a parlar de reformar, de reconvertir, d'innovar. Ens adrecem als altres dient: cal fer això o cal fer allò. En canvi, no apliquem aquestes mateixes receptes a l'àmbit que és més directament responsabilitat nostra: l'Adminis-tració. Volem arreglar la casa dels altres, però no arreglem la nostra. No prediquem amb l'exemple i, per tant, ens costa ser creïbles en la nostra pedagogia.

A Catalunya, la burocràcia s'està convertint en una llosa que ofega l'activitat econòmica i la iniciativa particular, i que fins i tot retalla les ales de la llibertat individual. Fa alguns dies, en una trobada amb representants del món jurídic, una persona va dir el següent: em sento cada dia més controlat, però, menys protegit. Aquesta frase condensa el sentiment que pot tenir molta gent. Jo també.

Consti, ho he afirmat en més d'una ocasió, que sóc partidari de l'existència de governs forts, amb lideratges clars. Un govern ha de ser fort per prendre decisions, per garantir drets, per fer complir deures, per arbitrar interessos contraposats, per defensar el bé comú. Fort, però, no vol dir omnipresent ni omnipotent.

En els darrers cinc anys, la Generalitat ha passat de 140.000 empleats a aproximadament 210.000. Una part d'aquest increment es justifica per l'augment de població, que comporta més serveis educatius, sanitaris, socials, i d'altres. Una altra part d'aquest increment només es justifica perquè la feina que abans feia una

persona ara la fan dues o tres. Cada dia hi ha més Administració, però menys Govern; més burocràcia, però menys lideratge. Per tant, una part de l'excés que s'ha produït caldrà reconduir-lo a la baixa. Caldrà aprimar l'Administració, traient-li greix i reforçant musculatura.

A l'era de les telecomunicacions, tot són papers i més papers, tràmits i més tràmits, controls i més controls. La societat es sent ofegada, i el món econòmic d'una manera especial. Si se'm permet una petita ironia, tenim un Govern que va a 40 per hora, i això en els moments que funciona, perquè la majoria del temps està parat. La passivitat del Govern s'impregna a tota l'Administració.

Mentre el Govern va a 40/h., la societat va molt més de pressa. I no diguem el món econòmic i el del treball, que actualment estan sotmesos a canvis molt accelerats que obliguen a una gran capacitat d'adaptació permanent. En aquesta dinàmica, l'Administració opera com un fre i, en massa ocasions, com l'escorxador on es sacrifiquen moltes iniciatives del país.

Consti que l'Administració catalana disposa de bons professionals, preparats i competents en la seva majoria. No ho dic per quedar bé, sinó perquè ho he viscut personalment. Mai he tingut vocació d'empleat de la funció pública i mai he fet oposicions, però hi he treballat i vaig començar des de la base. Per això puc fer aquesta afirmació.

Ara bé, quan recordo que tenim una Administració cada vegada més feixuga no es pot oblidar que una bona part d'aquesta lentitud té l'origen en la munió de normes i regulacions i en la seva creixent complexitat. Normes i regulacions que gairebé sempre impulsen i aproven els governants i els parlamentaris. En conseqüència, no desviem les responsabilitats: si volem Administracions més àgils, més facilitadores de l'activitat i no tan entorpidores, les persones que

estem al front dels projectes polítics i sobretot els que arriben a governar hem de tenir la clarividència i el coratge d'aprovar menys normes, d'eliminar-ne d'existents, i que les que quedin siguin més senzilles, més fàcils de complir i més fàcils de fer complir.

Si Convergència i Unió arriba al Govern, em comprometo formalment a actuar així. Recordo que a les darreres eleccions catalanes vaig fer posar en el programa de govern que no s'aprovaria cap regulació nova que no comportés l'eliminació d'una d'antiga. Amb l'experiència del segon tripartit aquest compromís és encara més urgent i més ferm.

A canvi de menys normes i més senzilles, he de demanar a la societat catalana i als mitjans de comunicació que s'accepti que la seguretat plena no existeix en un país. Si cada cop que passa alguna cosa el primer que demanem és quina norma s'ha deixat de complir, acabarem amb una teranyina administrativa com la que tenim ara. Si la societat i el poder mediàtic no estan disposats a assumir una component de risc i per tant un marge d'error, el resultat és el que coneixem a hores d'ara: el polític es protegeix amb més normes, i el funcionari es protegeix amb una aplicació estricta de la norma. L'efecte immediat és el testimoni d'aquella persona: les persones, la societat, estem cada cop més controlats, però ens sentim cada cop menys protegits.

En el terreny econòmic i empresarial, els efectes d'un sector públic lent encara són més letals. Fa pocs dies, un empresari català em deia el següent: o canviem el país, o canviarem de país. Més recentment, en una visita al Ripollès, un altre empresari em comentava que a Catalunya cada vegada era més difícil fer-hi coses i que com que no pensava renunciar a fer d'empresari, si calia portaria l'empresa fora del país.

Són testimonis colpidors, que demostren que no anem bé. Feu l'experiència de parlar amb un pagès o amb un ramader, i comprovareu que l'Administració en lloc de facilitar les activitats necessàries – tenir cura del territori és una d'elles- es dedica a obstaculitzar-les tant com pot.

Vivim una època en què l'espai i el temps s'han escurçat, i s'han comprimit. Podem veure-ho gairebé tot en temps real; podem connectar-nos amb qualsevol punt o persona del món en temps real; podem fer una compra o una reserva en temps real. I en canvi, una Administració a pas de tortuga ens aplica allò que alguns anomenen "l'impost del temps". El teixit productiu està gravat amb aquest nou impost: el temps que l'Administració triga en reaccionar, en resoldre alguna cosa, en dir que sí o en dir que no.

Tal com evoluciona el món, l'impost del temps pot acabar essent el més car de tots els impostos. En els propers anys, l'activitat econòmica tendirà a desplaçar-se cap aquells països o territoris en els que l'Administració sigui més competitiva, que tingui una mentalitat més empresarial que burocràtica, més d'estímul que de fre.

Reconvertir l'Administració per adaptar-la a les exigències dels nous temps és un repte de proporcions gegantines. És un camí ple d'espines, i no precisament petites. Tanmateix, tinc clar que ho hem d'intentar, perquè si no podem canviar el país en aquest sentit, molta activitat econòmica canviarà de país. Reconvertir l'Administració no és afeblir el país, perquè Catalunya acabarà sent més forta si confiem en un major protagonisme de la societat i del teixit associatiu, que és qui ha fet el país.

Necessitem una Administració, un Govern català que "localitzi", no que "deslocalitzi". La moda ara és deslocalitzar, però l'obsessió del Govern ha de ser localitzar. Tot allò que valgui la pena, tota activitat econòmica que tingui futur, l'hem de localitzar. Fins i tot l'ecologisme,

que sovint s'identifica amb la "cultura del no", amb el "no fer", pot ser transformat en allò que podríem denominar "ecologisme del fer".

És a dir, aprofitar la creixent sensibilitat de la nostra societat pel medi ambient per desenvolupar a Catalunya un gran àmbit de recerca i de producció de béns i serveis mediambientals. L'Administració "localitzadora", l'ecologisme "del fer" són conceptes que representen una òptica diferent de la que tenim ara.

Us he parlat de com superar la crisi i aixecar el nostre país. He procurat fer-ho tocant els temes clau, i no dient als altres el què han de fer, sinó què faríem i com ho faríem nosaltres. Sempre he cregut que el Govern de la Generalitat, i el seu President, han de tenir una actitud de lideratge, aquí i a Madrid, i d'interlocució amb Europa, la Mediterrània i el món.

Acabo. A través de les persones que ompliu aquesta sala, m'adreço a tot el poble de Catalunya. Aixecar el país és cosa de tots, dels set milions i mig de catalans.

Cadascú de nosaltres pot fer alguna cosa, encara que sigui petita o modesta, per aixecar Catalunya. Si la podem fer, fem-la. Tots nosaltres som amos i protagonistes del nostre destí individual i col·lectiu, com a persones i com a poble. La suma de milions de voluntats individuals, tot i ser anònimes, pot canviar el curs de la història. Per bé i per malament. Aquesta és la nostra responsabilitat, que no ens ve donada per cap llei ni per cap manament sinó que brolla de la nostra condició de ciutadans d'un país i de la nostra voluntat de sentir-nos catalans. Si els catalans sumem, per sobre de colors, partits, ideologies o línies divisòries, podem. Si Catalunya suma, pot. Sempre hi ha hagut homes i dones disposats a sumar, a aixecar Catalunya. La nostra història com a nació ens ho demostra. De la primera època feudal va emergir una nació, Catalunya, que va viure tres segles d'expansió i de gran progrés. Van néixer la llengua i

les nostres institucions, vàrem destacar a Europa pel nostre dret marítim, per les assemblees de pau i treva, pels usatges i les constitucions, per les Corts que limitaven els poders dels monarques. Varen florir la literatura, l'arquitectura, el comerç i els oficis, i Catalunya es va convertir en una potència mediterrània i europea. Després varen venir tres segles de decadència.

Ens quedaven les institucions pròpies, però cada vegada teníem menys país. Amb la derrota de l'11 de setembre de 1714, ara farà també tres segles, tot semblava perdut. Catalunya es podia haver acabat per sempre, com ha succeït amb altres països i cultures. Aleshores, però, va sorgir l'esperit del 12 de setembre. L'esperit d'aquella gent que varen voler aixecar-se -ja no amb armes, sinó amb treball- i que varen començar a aixecar el país. Catalunya va tornar a créixer, va fer la revolució industrial, va comerciar amb Amèrica, va aflorar la Renaixença cultural, el modernisme, el noucentisme, i tant la burgesia industrial com el món obrer i menestral varen impulsar el catalanisme com a moviment polític i ciutadà, i també patriòtic.

Quan semblava que Catalunya podia tornar a viure una etapa de grans realitzacions, els esdeveniments de la història ens giraren novament l'esquena. Als nostres errors s'hi varen sumar els odis d'altres. Novament les esperances varen quedar ofegades. Novament, però, acabada la guerra "incivil", varen tornar a sortir catalans que aixecaren un altre cop el país. Les cendres no havien apagat del tot les brases, i d'aquestes en va sortir un foc nou.

Ara, en aquesta arrencada del segle XXI, per primer cop en molts segles, Catalunya pot combinar identitat, economia i autogovern. ¿Fallarem ara, amb tot això a favor, quan altres catalans no varen fallar, amb gairebé res a favor?

El setembre de 1714 i el gener de 1939 no teníem lleis que ens anessin a favor ni teníem Estatut, ni Govern, ni poder polític, ni poder econòmic, ni poder financer. Teníem, però, un poder que mai ningú ens ha pogut manllevar: **el poder de creure en nosaltres mateixos**. Sabíem aleshores, i sabem ara, que amb iniciativa, ganes de treballar, creativitat i responsabilitat, Catalunya sempre és capaç d'aixecar-se. Actualment, aquests valors semblen haver decaïgut en la nostra Catalunya del present. Són valors que es prediquen més que no pas es practiquen. Però, hi són. La brasa d'aquests valors segueix encesa, com sempre ho ha estat en moments difícils de la nostra història.

Pot passar que en els propers mesos Catalunya rebi dos cops durs amb el finançament i la sentència de l'Estatut. Ja des d'ara, demano que si això succeeix el poble de Catalunya no abaixi el cap ni llanci la tovallola. Ja des d'ara, demano que sigui quin sigui el resultat d'aquests processos, tinguem ben presents els valors que sempre ens han enlairat com a poble, com a cultura i com a nació: creure en nosaltres, emprendre, treballar, crear i actuar responsablement.

Per il·lustrar amb un testimoni històric el que us vull dir, us referiré el que vaig llegir en un llibre que em va caure recentment a les mans. És un llibre escrit per Amadeu Hurtado, un catalanista que va formar part del Govern de Francesc Macià l'any 1931. Acabada la guerra i estant a l'exili, a França, l'Amadeu Hurtado va pronunciar una conferència a Perpinyà el març de 1945, passat demà farà 64 anys. Hurtado explica uns fets que varen succeir a finals de l'any 1932, al Palau Nacional de Montjuïc que s'havia construït per l'Exposició Internacional del 29.

Els fets relaten una vivència derivada de l'aprovació de l'Estatut de Catalunya de 1932. Diu Amadeu Hurtado: "Quan va anar a Barcelona el Govern Azaña per a l'acte simbòlic de lliurar l'Estatut aprovat per les Corts, va tenir lloc una festa al Palau Nacional de l'Exposició, i en

un dels intermedis vaig trobar assegut a un extrem de la terrassa, de cara a Barcelona, l'amic Lluís Bello, president de la Comissió parlamentària de l'Estatut. Què fa aquí tot sol? -vaig preguntar-li. He vingut precisament -em deia- per a estar sol. -Si és així me'n vaig. - No; no se'n vagi perquè m'agradaria dir-li el que he pensat quan estava sol. Hem treballat amb vostè moltes hores durant la discussió de l'Estatut; hem parlat de moltes teories de dret públic i hem sentit comentar moltes constitucions fins que hem acabat amb l'aprovació de l'Estatut d'ara; però em sembla que hem treballat al marge del veritable problema, perquè l'Estatut és això. I assenyalava de punta a punta tot l'àmbit de Barcelona. Sense aquesta metròpoli -afegia- ningú no parlaria de l'Estatut, però davant d'aquesta obra magna no es podrà fer altre cosa que parlar de l'Estatut. Ho deia commogut, i com que expressava el meu propi pensament, em va commoure. Era un homenatge als constructors de la gran capital catalana; aquells homes que no sabien ben bé si eren catalanistes ni havien passat gaires hores pensant en les doctrines del nacionalisme, però que sabien que eren catalans i que amb el seu treball cada dia feien Catalunya".

És a totes aquestes persones a les que avui, en unes altres circumstàncies difícils, m'he volgut adreçar a través de tots vosaltres. Als catalans d'avui, que estan preocupats pel dia a dia, que desitgen per al demà, per al seu benestar i el de les seves famílies, una Catalunya rica i plena. A aquestes persones se'ls ha de dir que això és possible, que això serà. Però que no arribarà sol. Que necessita algunes condicions, alguns valors. Que cal, per arribar-hi, sacrificis immediats i tangibles, responsabilitats compartides, lideratge d'aquells que poden liderar, esforç de tots. Que cal recuperar i enfortir els valors amb els que els catalans hem sortit de situacions també complicades: la valoració de l'esforç i de l'estalvi, el sentir cadascú com a propi el bé comú, l'implicar-nos individualment i a través de la societat civil en el benestar col·lectiu. I també necessitem, encara més en temps de crisi, poder decidir com a

catalans les nostres prioritats i els nostres camins. No són condicions senzilles. Però són condicions possibles. I estic convençut que si sabem crear-les i assumir-les, Catalunya sortirà reforçada de la crisi, i amb una empenta nova cap al futur. **Si Catalunya suma, pot. No ho oblideu.**